

Budjettiosasto
Rakenneyksikkö

Kotihoidontuen rajaaminen asumisajan perusteella

Muistiossa tarkastellaan työllisyysvaikutuksia HE 69/2026 vp esitetyille lakimuutoksille, joilla toteutettaisiin niin sanottu kotihoidon tuen Norjan malli. Kotihoidon tuen maksamisen edellytyksenä olisi jatkossa, että tuen saaja on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Lisäksi kotihoidontukea maksettaisiin jatkossa lasta pääasiallisesti hoitavalle vanhemmalle tai muulle huoltajalle.

- Muutoksen vaikutuksen ollessa täysimääräisenä voimassa, arviolta noin 2500 saajalla ei olisi oikeutta kotihoidontukeen, koska asumisaikavaatimus ei täyty.
- Ehdotetun muutoksen työllisyysvaikutusten arviointiin liittyy epävarmuutta.
- Työllisyysvaikutuksia on pyritty arvioimaan eri tavoin. Kuhunkin arviointitapaan liittyy omat varaumansa. Eri tavoin saadut arviot viittaavat kuitenkin siihen, että ehdotuksella on lyhyellä aikavälillä korkeintaan vähäinen positiivinen tai ei lainkaan vaikutusta työllisyyteen. Kun huomioidaan kotihoidontuen pitkän aikavälin vaikutukset äitien työllisyyteen, voivat työllisyysvaikutukset pitkällä aikavälillä olla hieman suuremmat, mutta ne jäävät silti vähäisiksi.
- Maahanmuuton tulevaan kehitykseen liittyvä epävarmuus heijastuu myös työllisyysvaikutusarvioihin.

Nykytila ja ehdotettu muutos

Kotihoidontuki on etuus, jota voi saada, jos perheessä on alle 3-vuotias lapsi, joka ei ole kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Kotihoidontukea voi saada myös perheen muista alle kouluikäisistä lapsista, jos hekään eivät ole kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Kotihoidontuki koostuu hoitorahasta, hoitolisästä ja kotikunnasta riippuen mahdollisesta kuntalisästä. Vuonna 2025 kotihoidontuen hoitoraha yhdestä alle 3-vuotiaasta lapsesta on 377,68 eur/kk, muista alle 3-vuotiaista lapsista 113,07 eur/kk ja muista vähintään 3-vuotiaista lapsista 72,66 eur/kk. Hoitolisää voi saada vain yhdestä lapsesta ja se on tulosidonnainen. Sen suuruuteen vaikuttaa myös perheenkoko. Hoitolisän täysimäärä vuonna 2025 on 202,12 eur/kk.

Hoitorahan ja hoitolisän määriä voidaan korottaa kuntalisällä, jos tuen rahoituksesta vastaava kunta niin päättää. Kotihoidon tuen kuntalisä sekä sen määrä ja edellytykset vaihtelevat kunnittain. Kuntaliiton kyselyssä¹ (Lahtinen ja Svartsjö 2024) kyselyyn vastanneista kunnista vajaa 26 prosenttia oli maksanut kotihoidontuen kuntalisää vuonna 2024. Alle 3-vuotiaasta kuntalisä oli keskimäärin 189 euroa, kuntalisän suuruus vaihteli 50–400 euron välillä. Kuntalisä yli 3-vuotiaasta oli keskimääräinen 169 euroa vaihteluvälin ollessa 50–320 euroa.

Ehdotus on, että jatkossa kotihoidontuen saamisen edellytyksenä olisi, että tuen saaja on asunut Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan. Asumisessa otetaan huomioon 16 ikävuoden jälkeen maassa asuttu aika. EU- tai ETA-maassa ja Sveitsissä asutut kaudet huomioidaan asumisaikaa laskettaessa, joten asumisaikavaatimus kohdistuisi pääasiassa Suomeen kolmannesta maasta muuttaviin henkilöihin.

¹ Kyselyyn vastasi Manner-Suomen kunnista 85,7 prosenttia.

Lisäksi ehdotetaan, että kotihoidontukea maksettaisiin jatkossa lasta pääasiallisesti hoitavalle vanhemmalle tai muulle huoltajalle. Näin ollen kotihoidon tukea ei maksettaisi, jos tukea hakeva henkilö ei itse hoitaisi lasta pääasiallisesti, vaan pääasiallisesta hoidosta vastaisi muu henkilö, esimerkiksi perheen toinen vanhempi tai perheen ulkopuolinen hoitaja kuten isovanhempi. Nykyisin kotihoidon tuen myöntämisen edellytyksenä ei ole, että tuen saaja itse pääasiallisesti hoitaa lasta.

Tutkimuskirjallisuus

Suomalaista tutkimusta kotihoidontuen vaikutuksista äitien – ei kuitenkaan erityisesti maahanmuuttajataustaisten äitien - työllisyyteen on olemassa. Gruber ym. (2025) ovat tarkastelleet kotihoidontuen työllisyysvaikutuksia Suomessa hyödyntäen alueellista ja ajallista vaihtelua kotihoidontuen kuntalisässä. He havaitsevat, että kotihoidontuen kuntalisän nousu 100 eurolla laskee 1-vuotiaiden lasten äitien työllisyyttä noin 1,6 prosenttiyksiköllä. Gruber ym. (2025) havaitsevat kotihoidontuella negatiivisia vaikutuksia äitien työllisyyteen myös pidemmällä aikavälillä, monta vuotta kotihoidontukijakson päättymisen jälkeen. Österbacka ja Räsänen (2022) puolestaan havaitsevat, että 100 euroa korkeampi kuntalisä pidensi hoitovapaata keskimäärin 2–3 kuukaudella. Österbacka ja Räsänen (2022) tutkimuksessa kotihoidontuen vaikutuksia tarkastellaan myös äitien taustaominaisuuksien mukaan eriteltyinä, mutta syntyperä tai maahanmuuttotausta eivät sisälly tarkasteltuihin taustaominaisuuksiin. Carnicelli ym. (2020) ovat puolestaan arvioineet kotihoidontuen poiston vaikutuksia teoreettisella simulointimallilla. Skenaariossa, jossa kotihoidontuen tuki poistetaan, äitien työllisyysaste on noin 10 prosenttiyksikköä korkeampi kuin perusskenaariossa alkaen siitä, kun lapsi täyttää 10 kuukautta aina lapsen kolmen vuoden ikään asti.

On mahdollista, että maahanmuuttajataustaiset äidit reagoivat kotihoidontukeen ja sen muutoksiin eri lailla kuin äidit keskimäärin. Kansainvälisissä tutkimuksissa kotihoidontukea vastaavien rahaetuksien vaikutuksia äitien työmarkkinoille osallistumiseen on tarkasteltu myös erikseen maahanmuuttajataustaisilla äideillä. Fendel ja Jochimsen (2022) havaitsevat kotihoidontuella negatiivisen vaikutuksen pienten lasten äitien, ja erityisesti maahanmuuttajataustaisten äitien työmarkkinoille osallistumiseen Baijerissa, Saksassa. Norjassa kotihoidontuen kaltaisen, 1–2- vuotiaiden lasten vanhemmille tarkoitetun etuuden käyttönotolla oli negatiivinen vaikutus äitien työmarkkinoille osallistumiseen. Tutkimustulosten mukaan vaikutus oli voimakkaampi länsimaiden ulkopuolelta tulevilla kuin syntyperäisillä norjalaisilla äideillä (12 prosenttia vs. 4 prosenttia). (Hardoy ja Schøne 2010) Ruotsissa mahdollisuus saada kotihoidontuen kaltaista etuutta puolestaan laskee äitien vuotuisia ansioita keskimäärin 4,5–6,3 prosenttia lyhyellä aikavälillä, minkä lisäksi tuella havaittiin tilastollisesti merkitseviä pitkän aikavälin negatiivisia vaikutuksia äitien tuloihin aina lapsen 7 ikävuoteen saakka (Hall ym. 2024). Vaikutukset katosivat suunnilleen siinä vaiheessa, kun lapsi aloitti koulun. Pitkän aikavälin negatiivisen vaikutuksen taustalla olivat erityisesti äidit, jotka tyypillisesti ovat heikommassa työmarkkina-asemassa, mukaan lukien maahanmuuttajataustaiset äidit.

Norjassa toteutettiin vuonna 2017 uudistus, jossa kotihoidontuen kaltaisen etuuden saantiedellytyksiä rajattiin vanhempien maassaoloajan perusteella. Käytännössä uudistuksen jälkeen 13–23 kuukauden ikäisille lapsille tarkoitettua, kotihoidontukea muistuttavaa etuutta saattoi hakea vain perheet, joissa molemmat vanhemmat olivat asuneet Norjassa tai ETA-maassa vähintään viisi vuotta (Dommermuth ym. 2022). Lima ym. (2020) ovat arvioineet uudistuksen vaikutuksia hyödyntämällä uudistuksen voimaantulosäännöksiä ja vertaamalla äitejä, joihin uudistus vaikutti äiteihin, joihin se ei vaikuttanut. Lima ym. (2020) eivät havainneet uudistuksella

tilastollisesti merkitseviä vaikutuksia äitien työllisyyteen 1,5 tai 2 vuoden kuluttua lapsen syntymästä. Myöskään työvoimapalveluihin osallistumisen ei havaittu lisääntyneen uudistuksen myötä.

Työllisyysvaikutuksista

Uudistuksen täysimääräisen vaikutuksen ollessa voimassa, arviolta noin 2500 saajalla ei olisi oikeutta kotihoidontukeen, koska asumisaikavaatimus ei täyty. Uudistuksen työllisyysvaikutusten arviointiin liittyy huomattavaa epävarmuutta. Tämän takia työllisyysvaikutuksia arvioidaan eri tavoin hyödyntäen sekä ulkomaista (Lima ym. 2020) että kotimaista tutkimusta (Gruber ym. 2025). Kuhunkin arviointitapaan liittyy omat varaumansa. Eri tavoin saadut arviot viittaavat kuitenkin siihen, että ehdotuksella on lyhyellä aikavälillä korkeintaan vähäinen positiivinen tai ei lainkaan vaikutusta työllisyyteen. Kun huomioidaan kotihoidontuen pitkän aikavälin vaikutukset äitien työllisyyteen (ks. Gruber ym. 2025, Hall ym. 2024), työllisyysvaikutukset voivat pitkällä aikavälillä olla hieman suuremmat, mutta jäävät silti vähäisiksi. Ehdotettua sääntelyvaihtoehtoa koskeva työllisyysvaikutusarvio ja siihen liittyvät laskelmat on esitetty tarkemmin liitteessä 1.

On myös mahdollista ajatella, että kotihoidontukioikeuden poistaminen maassaolon alkuvuosilta voisi tuoda jossain määrin enemmän äitejä työvoimapalveluiden piiriin. Tutkimustulosten valossa työvoimapolitiisilla toimilla voidaan edistää maahanmuuttajien työllisyyttä (ks. esim. Kiviholma ja Karhunen 2025 systemaattinen kirjallisuuskatsaus). Norjassa työvoimapalveluihin osallistumisen ei kuitenkaan havaittu lisääntyneen sen jälkeen, kun kotihoidontukioikeutta rajattiin maassaoloajan perusteella (Lima ym. 2020). Vaikka Norjan uudistus poikkesi hieman nyt ehdotetusta, viittaavat Lima ym. (2020) tulokset kuitenkin siihen, että tätä kautta mahdollisesti syntyvät vaikutukset työllisyyteen jäävät todennäköisesti rajallisiksi.

Se, että kotihoidon tukea maksettaisiin vain lasta pääasiallisesti hoitavalle vanhemmalle tai muulle huoltajalle, rajoittaisi myös sellaisten perheiden, joissa molemmat vanhemmat ovat asuneet Suomessa vähintään kolme vuotta, mahdollisuuksia käyttää kotihoidon tukea. Jatkossa lapsen pääasiallinen hoitaja kotihoidontuen tuella ei voisi olla kotitalouden ulkopuolinen henkilö kuten esimerkiksi isovanhempi. Perhe voisi kuitenkin tällaisissa tilanteissa hakea yksityisen hoidon tukea. Vuonna 2024 vuositasolla 2200 perheessä lasta hoiti perheen ulkopuolinen hoitaja. Näissä perheissä rajoitus voisi teoriassa vaikuttaa vanhempien lastenhoitovapaillooloon ja sitä kautta työllisyyteen. Tätä kautta mahdollisesti syntyvän negatiivisen työllisyysvaikutuksen arvioidaan kuitenkin todennäköisesti jäävän hyvin vähäiseksi, koska perheet voivat hakea yksityisen hoidon tukea. Lisäksi perheen ulkopuolinen huoltaja kuten isovanhempi saattaisi jatkossa hoitaa lasta myös ilman etuutta etenkin, jos kyse on lyhytaikaisesta hoidosta.

Kotihoidon tuen Norjan mallia koskevan hallitusohjelmakirjauksen toimeenpanemiseksi on arvioitu myös vaihtoehtoisia toteuttamismalleja. Yhdessä mallissa kotihoidontuen saamisen edellytyksenä olisi kolmen vuoden asumisaikavaatimus perheen molemmille vanhemmille. Toisessa mallissa kotihoidon tukea voisi saada, jos toinen vanhemmista olisi asunut Suomessa vähintään kolme vuotta. Kotihoidon tuen edellytyksenä ei olisi, että tukea hakeva vanhempi itse pääasiassa hoitaa lasta.

Toteuttamismalli ei muuta työllisyysvaikutuksen suurusluokkaa – työllisyysvaikutukset jäävät vähäisiksi kaikissa toteuttamismalleissa. Kohdejoukko on kaikissa toteuttamismalleissa pieni, mutta vaihtelee mallien välillä hieman (ehdotettu malli 2500 ja vaihtoehtoiset mallit 2800 ja 1900 perhettä). Koska erot kohdejoukkojen koossa ovat pieniä, tästä syntyvät erot työllisyysvaikutuksissa jäävät myös pieniksi.

Suhde muihin muutoksiin

Hallitus valmistelee myös lainsäädäntömuutoksia, joilla toteutettaisiin hallitusohjelman kirjaus maahanmuuttajien työmarkkinatuen korvaamisesta kotoutumistuellla. Kotoutumistukea koskevassa esitysluonnoksessa ehdotetaan, että työttömälle työnhakijalle asetettaisiin täysimääräisen yleistuen saamisen edellytykseksi kolmen vuoden asumisaikavaatimus, mikäli henkilö ei täytä työssäoloehdotta tai osoita riittävää kotimaisen kielen taitoa. Ennen työssäoloehdon, kielitaitovaatimuksen tai kolmen vuoden asumisajan täyttymistä henkilölle maksettaisiin yleistuki kotoutumistukena, joka on tasoltaan yleistukea alempi. Toteutuessaan lainsäädäntömuutoksilla voi olla ristikkäisvaikutuksia kotihoidontuen maassaoloehdotta koskevien muutosten kanssa.

Osa henkilöistä, joilla ei jatkossa olisi oikeutta kotihoidontukeen, koska he eivät täytä asumisaikavaatimusta, todennäköisesti ilmoittautuisivat työttömiksi työnhakijoiksi. Jos kotoutumistukea koskevat lainsäädäntömuutokset toteutuvat, henkilöt, jotka eivät täytä työssäoloehdotta tai kielitaitovaatimusta saisivat tällöin alemmaa etuutta. Tanskassa alempi etuustaso kasvatti pakolaistaustaisten maahanmuuttajien työllisyyttä maahantulon alkuvuosina, mutta ei enää noin 4–5 vuotta oleskeluluvan saamisesta (Dustmann ym. 2024 ja Arendt 2023). Tanskaa koskevat tutkimustulokset viittaavat siihen, että kotoutumistuki voi jossain määrin vahvistaa kotihoidontukeen tehtävien muutosten työllisyysvaikutuksia. Vaikutus on kuitenkin todennäköisesti vähäinen.

Liite 1: Laskelma työllisyysvaikutuksista

Muutoksen vaikutuksen ollessa täysimääräisesti voimassa vuonna 2030, arviolta noin 2500 saajalla ei olisi oikeutta kotihoidontukeen, koska asumisaikavaatimus ei täyty. Muutoksen työllisyysvaikutusten arviointiin liittyy epävarmuutta. Työllisyysvaikutuksia arvioidaan seuraavassa eri tavoin hyödyntäen sekä ulkomaista että kotimaista tutkimusta.

Norjassa kotihoidontuen kaltaisen etuuden rajaamisella vanhempien maassaoloajan mukaan ei havaittu vaikutuksia äitien työllisyyteen (Lima ym. 2020). Myöskään työvoimapalveluihin osallistumisen ei havaittu lisääntyneen uudistuksen myötä. Lima ym. (2020) tuloksien pohjalta voidaan ajatella, että alaraja nyt ehdotetun kotihoidontuen muutoksen työllisyysvaikutukselle olisi 0. Tulosten yleistettävyyteen maasta toiseen liittyy kuitenkin varauksia johtuen esimerkiksi mahdollisista maiden välisistä eroista maahanmuuton rakenteessa sekä työmarkkinoiden rakenteellisissa tekijöissä (esim. syrjintä). Norjan uudistus myös poikkesi jossain määrin nyt ehdotetusta, minkä lisäksi Lima ym. (2020) tarkastelu rajoittui kotihoidontuen lyhyen aikavälin työllisyysvaikutuksiin. Näistä syistä Lima ym. (2020) pohjalta johdettuun arvioon liittyy epävarmuutta, ja uudistuksen mahdollisia vaikutuksia arvioidaan myös muita lähestymistapoja käyttäen.

Kotihoidontukea koskevan suomalaisen tutkimuskirjallisuuden soveltamisen haasteena on, että tutkimuksissa vaikutuksia on tarkasteltu äitien joukossa yleisesti, kun taas nyt ehdotettujen muutosten kohdejoukko on varsin spesifi. Huomioiden tähän liittyvät varauksat, seuraavassa pyritään karkeasti haarukoimaan kotihoidontuen rajaamisen vaikutuksia lyhyellä ja pitkällä aikavälillä hyödyntäen Gruber ym. (2025) estimaatteja tarkastelusta, jossa äitejä seurataan monta vuotta lapsen syntymän jälkeen. Gruber ym. (2025) arvio työllisyysvaikutuksesta vaihtelee noin -1,3 ja -0,3 prosenttiyksikön välillä riippuen lapsen iästä. Lyhyen aikavälin vaikutuksiksi luetaan tässä vaikutukset äitien työllisyyteen lapsen ollessa 1- ja 2-vuotias. Koska ehdotetun muutoksen kohdejoukossa kotihoidontuki on keskimäärin noin 479 euroa kuukaudessa (mukaan lukien kuntalisät), kotihoidontukioikeuden rajaamisen vaikutusta arvioidaan skaalaamalla Gruber ym. (2025) estimaatit 4,79-kertaisiksi. Kotihoidontuen kuntalisän 100 euron nousun vaikutuksen ekstrapoloiminen

lineaarisesti koskemaan koko kotihoidontuen poistoa voi olla voimakas oletus. Gruber ym. (2025) kuitenkin käyttävät vastaavanlaista ekstrapolointia arvioidessaan karkeasti kotihoidontuen vaikutusta niin kutsuttuun lapsisakkoon. Näin voidaan ajatella, että Gruber ym. (2025) estimaattien ekstrapolointi tarjoaa kohtuullisen arvion kotihoidontuen poiston vaikutuksesta yleisesti.

Estimaattien soveltamisessa yksi keskeinen epävarmuustekijä liittyy siihen, että kohderyhmän äidit poikkeavat äideistä keskimäärin. Maahanmuuttajaäidit työllistyvät yleisesti suomalaistaustaisia äitejä heikommin (Alasalmi ym. 2025). Kohdejoukossa on myös todennäköisesti merkittävä määrä kansainvälisen suojelun ja perhesiteen perusteella maahan saapuneita². Kyseisissä ryhmissä työllistyminen on heikkoa erityisesti maassa olon alkuvuosina (Pesola ym. 2024). Arviossa ei näin ollen sovelleta suoraan Gruber ym. (2025) työllisyysvaikutusestimaatteja prosenttiyksiköinä, koska se todennäköisesti johtaisi vaikutuksen yliarvioimiseen. Ero kohderyhmän äitien työmarkkinatilanteessa ja äitien työmarkkinatilanteessa keskimäärin pyritään huomioimaan skaalaamalla estimaatteja. Skaalauskerroksena käytetään alle kolme vuotta maassa oleskelleiden, EU/ETA-maiden ulkopuolelta tulleiden 1–2-vuotiaiden äitien työllisyysasteen ja samanikäisten lasten äitien keskimääräisen työllisyysasteen välistä suhdetta. Työllisyysasteet on arvioitu Tilastokeskuksen rekisteriaineistoihin pohjautuen.

Olettaen, että vuosittain äidiksi tulevien määrä kohderyhmässä on karkeasti arvioituna noin 1650³, saadaan arvioksi, että muutoksen lyhyen aikavälin työllisyysvaikutus olisi

$1650 \cdot 4,79 [\text{Gruber ym. estimaatin ekstrapolointi, koska kyse tuen poistosta}] \cdot (0,013 + 0,011) [\text{Gruber ym. 2025 estimaatit, kun lapsi on 1- ja 2-vuotias}] \cdot 0,15 [\text{skaalauskerroin huomioimaan ero työmarkkinatilanteessa}] = n. 30$ henkilöä.

Norjassa kotihoidontuen kaltaisen, 1–2-vuotiaiden lasten vanhemmille tarkoitetun etuuden käyttöönoton negatiivinen vaikutus 2-vuotiaiden äitien työmarkkinoille osallistumiseen⁴ oli länsimaiden ulkopuolelta tulevilla äideillä noin kolminkertainen (12 prosenttia) verrattuna syntyperäisiin norjalaisiin äiteihin (4 prosenttia) (Hardoy ja Schøne 2010). Tältä pohjalta voidaan ajatella, että prosentuaalinen muutos työllisyydessä voisi kohderyhmän äideillä olla voimakkaampi kuin Gruber ym. (2025) havaitsema reaktio kaikille äideille. Jos ajatellaan, että kohderyhmän äitien reaktio prosentteina olisi kaksi⁵ kertaa Gruber ym. (2025) kaikkia äitejä

² Perheside on erittäin yleinen maahantulon peruste. Vuonna 2024 eniten oleskelulupia myönnettiin perhesiteen perusteella (Euroopan muuttoliikeverkosto 2025). Maassaolon alkuvuosina kotihoidontuen saaminen on myös yleisintä perhesiteen perusteella ja seuraavaksi yleisintä kansainvälisen suojelun perusteella maahan tulleilla (Pesola ym. 2024).

³ Professori Jäntin johtaman tutkijaryhmän raportissa (Busk ym. 2021) vuosittain äidiksi tulevien määrää ja sitä kautta kotihoidontuen työllisyysvaikutuksia arvioitiin vuosittain syntyvien lasten määrään kautta. Kotihoidontuen saajien määrä vuonna 2024 suhteessa vuosina 2022–2024 syntyneiden lasten määrään on keskimäärin n.1,4. Kun suhdeluvulla jaetaan kotihoidontuen saajat, jotka eivät täyttäneet maassaolovaatimusta vuonna 2024, saadaan arvioksi, että ehdotettujen rajoitusten piirissä olisi vuosittain karkeasti $2500/1,4=1749$ äidiksi tulevaa. Joukkoa voidaan arvioida myös toisella tapaa. Voidaan arvioida, että vuonna 2024 kotihoidontuen saajista, jotka eivät täyttäneet maassaolovaatimusta, 1324 saajalla nuorin lapsi oli syntynyt vuonna 2023. Yksinkertaistaen oletetaan, että kotihoidontukea käyttävät äidit käyttävät tukea ainakin sinä vuonna, kun lapsi täyttää 1 vuotta. Kun ulkomailla syntyneistä, vuonna 2017/2018 lapsen saaneista äideistä 85,1 prosenttia käytti kotihoidontukea (Miettinen ja Saarikallio-Torp 2023) saadaan arvioksi, että perheissä, jotka eivät täytäneet maassaolovaatimusta, vuosittain äidiksi tulevien määrä olisi $1324/0,851=1555$. Edellä mainittujen kahden arvion keskiarvo on 1650.

⁴ Työhön osallistumista mitataan tutkimuksessa muuttujalla, joka saa arvon yksi, jos äiti on tarkasteluvuonna rekisteröitynyt työntekijäksi/palkansaajaksi (employee)

⁵ Hardoy ja Schøne (2010) estimaatti sisältää syntyperäiset norjalaiset äidit, kun taas kaikkien äitien ryhmä pitää sisällään myös maahanmuuttajataustaiset äidit. Näin ollen tässä ei käytetä suoraan ei-länsimaisten äitien ja syntyperäisten norjalaisten äitien estimaattien suhdelulukua.

koskevan estimaatin suuruinen, saataisiin lyhyen aikavälin vaikutukseksi vajaa 60 henkilöä. Vaikka kohderyhmän äidit reagoisivat kotihoidontukeen vahvemmin kuin äidit keskimäärin, jäisi lyhyen aikavälin työllisyysvaikutus vähäiseksi.

Yllä olevat arviot huomioivat ainoastaan lyhyen aikavälin työllisyysvaikutuksen 1- ja 2-vuotiaiden lasten äitien osalta. Kotihoidontuella voi kuitenkin olla negatiivisia vaikutuksia äitien työllisyyteen myös pitkällä aikavälillä, monta vuotta kotihoidontukijakson päättymisen jälkeen (Gruber ym. 2025). Hyödyntämällä Gruber ym. (2025) estimaatteja kotihoidontuen vaikutuksista 1–13 vuotta nuorimman lapsen syntymästä, saadaan pitkän aikavälin työllisyysvaikutukseksi n. 100 henkilöä. Arvio on todennäköisesti aliarvio, sillä työllisyysastekorjaus, jolla kohderyhmän heikompi työllisyystilanne pyritään huomioimaan, pysyy laskelmassa vakiona yli ajan. Maahanmuuttajien työllisyys kuitenkin tyypillisesti paranee maassaoloajan myötä, etenkin kansainvälisen suojelun ja perheenyhdistämisen perusteella maahan tulleilla (Pesola ym. 2024). Muutoksen kohderyhmään kuuluvien äitien työllisyysasteen kehityksestä maassaoloajan mukaan ei ole tietoa. Tätä arvioidaan karkeasti hyödyntämällä Pesola ym. (2023) selvityksestä löytyvää perheenyhdistämisen perusteella maahan tulleiden naisten työllisyyskehitystä. Oletus laskelmassa on, että kohderyhmän työllisyys lähestyy maassaoloajan myötä äitien keskimääräistä työllisyyttä samassa suhteessa kuin perhesiteen perusteella maahan tulleiden naisten työllisyys lähestyy suomalaistaustaisten 18–59-vuotiaiden keskimääräistä työllisyyttä⁶. Tällä tavalla arvioksi pitkän aikavälin työllisyysvaikutukseksi saadaan vajaa 300 henkilöä. Pitkällä aikavälillä vaikutus on siis suurempi kuin lyhyellä aikavälillä, mutta jää silti vähäiseksi. Huomionarvoista on, että arvio on herkkä sille, miten kohderyhmään kuuluvien äitien työllisyys kehittyy maassaoloajan myötä.

On myös mahdollista ajatella, että kotihoidontukioikeuden poistaminen maassaolon alkuvuosilta voisi tuoda jossain määrin enemmän äitejä työvoimapalveluiden piiriin. Työvoimapolitiisilla toimilla voidaan tutkimustulosten valossa edistää maahanmuuttajien työllisyyttä (ks. esim. Kiviholma ja Karhunen 2025 systemaattinen kirjallisuuskatsaus). Norjassa työvoimapolitiisiin osallistumisen ei kuitenkaan havaittu lisääntyneen sen jälkeen, kun kotihoidontukioikeutta rajattiin maassaoloajan perusteella (Lima ym. 2020). Vaikka uudistus poikkesi hieman nyt ehdotetusta, viittaisi tämä kuitenkin siihen, että tätä kautta mahdollisesti syntyvät vaikutukset työllisyyteen jäävät todennäköisesti rajallisiksi.

Ehdotetun kotihoidontuen muutoksen työllisyysvaikutuksia on yllä arvioitu eri tavoin hyödyntäen sekä ulkomaista että kotimaista tutkimusta. Kuhunkin arviointitapaan liittyy omat varauksensa. Eri tavoin saadut arviot viittaavat kuitenkin siihen, että ehdotuksella on lyhyellä aikavälillä korkeintaan vähäinen positiivinen tai ei lainkaan vaikutusta työllisyyteen. Kun huomioidaan kotihoidontuen pitkän aikavälin vaikutukset äitien työllisyyteen (ks. Gruber ym. 2025, Hall ym. 2024), työllisyysvaikutukset voivat pitkällä aikavälillä olla hieman suuremmat, mutta ne jäävät silti vähäisiksi.

⁶ Käytetyt luvut perustuu Pesola ym. (2024) Kuvio 21 lukuihin.

Lähteet

- Alasalmi, Juho Korpela, Heikki ja Pesola, Hanna (2025). O 34/2025 vp Maahanmuuttajaäitien työllistyminen (Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta), Asiantuntijalausunto eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 30.5.2025. Lausunnon diaarinumero: VATT/197/07.01/2025.
- Arendt, Jacob Nielsen (2023). Welfare Benefit Generosity and Refugee Integration. *International Migration Review*, Vol. 58, Issue 2.
- Dustmann, Christian; Landersø, Rasmus; Andersen, Lars Højsgaard (2024). Refugee Benefit Cuts. *American Economic Journal: Economic Policy*, Vol. 16, No. 2: 406–441.
- Busk, Henna; Järvensivu, Anu; Kauhanen, Antti; Kauhanen, Merja, Pesola, Hanna; Pärnänen, Anna; Shemeikka, Riikka; Stenholm, Pekka; Jäntti, Markus (2021). "Työllisyyden tutkijatyöryhmän raportti", Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, 2021:40.
- Carnicelli, Lauro; Kanninen, Ohto; Karhunen, Hannu; Kosonen, Tuomas; Ravaska, Terhi (2020). Modeling Family Leave Policies. *Publications of the Government's analysis, assessment and research activities* 2020:20.
- Dommermuth, Farner; Rogne, Syse (2022). "The cash-for-care reform and immigrant fertility - Fewer babies of poorer families?", Discussion Papers No. 993, December 2022, Statistics Norway, Research Department.
- Euroopan muuttoliikeverkosto (2025). Maahanmuuton tunnusluvut 2024.
- Fendel, Tanja; Jochimsen, Beate (2022). Home care allowance and labor market participation of immigrant and native-born mothers. *SN Social Science* 2:93.
- Gruber, Jonathan; Huttunen, Kristiina; Kosonen, Tuomas (2025). "Paying Moms to Stay Home: Short and Long Run Effects on Parents and Children", *Journal of Public Economics*, Volume 251, 2025, 105496.
- Hall, Caroline; Lindahl, Erica; Roman, Sara (2024). Increased flexibility in childcare arrangements: impacts on parents' careers and children's school performance. IFAU Working paper 2024:23.
- Hardoy, Inés; Schøne, Pål (2010). Incentives to work? The impact of a 'Cash-for-Care' benefit for immigrant and native mothers labour market participation. *Labour Economics*, Volume 17, Issue 6: 963–974.
- Kiviholma, S., & Karhunen, H. (2025). Labor Policies and Immigrant Employment. *Journal of Economic Surveys*, 1–19.
- Lahtinen, Jarkko ja Svartsjö, Mikko (2024). Selvitys kotihoidontuen ja yksityisen hoidon tuen kuntalisistä ja niiden maksatusperusteista sekä palvelusetelistä 2024. Kuntaliitto.
- Lima, I.; Arntsen, L.; Rudlende, L. (2020). Har innføringen av botidskrav for kontantstøtte medført økt sysselsetting. *Arbeid og velferd*, 2020(1): 39-57. NAV.
- Miettinen, Anneli ja Saarikallio-Torp, Miia (2023). Äitien kotihoidon tukijaksot lyhentyneet – väestöryhmittäiset erot yhä suuria. *YHTEISKUNTAPOLITIikka* 88 (2023):2.
- Pesola, Hanna; Sarvimäki, Matti; Virkola, Tuomo (2024). Eri syistä maahan muuttaneiden työllistyminen Suomessa. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja • Työelämä • 2024:9.

Österbacka, E., Räsänen, T. Back to work or stay at home? Family policies and maternal employment in Finland. *J Popul Econ* 35, 1071–1101 (2022).